

Nässjö stadshus

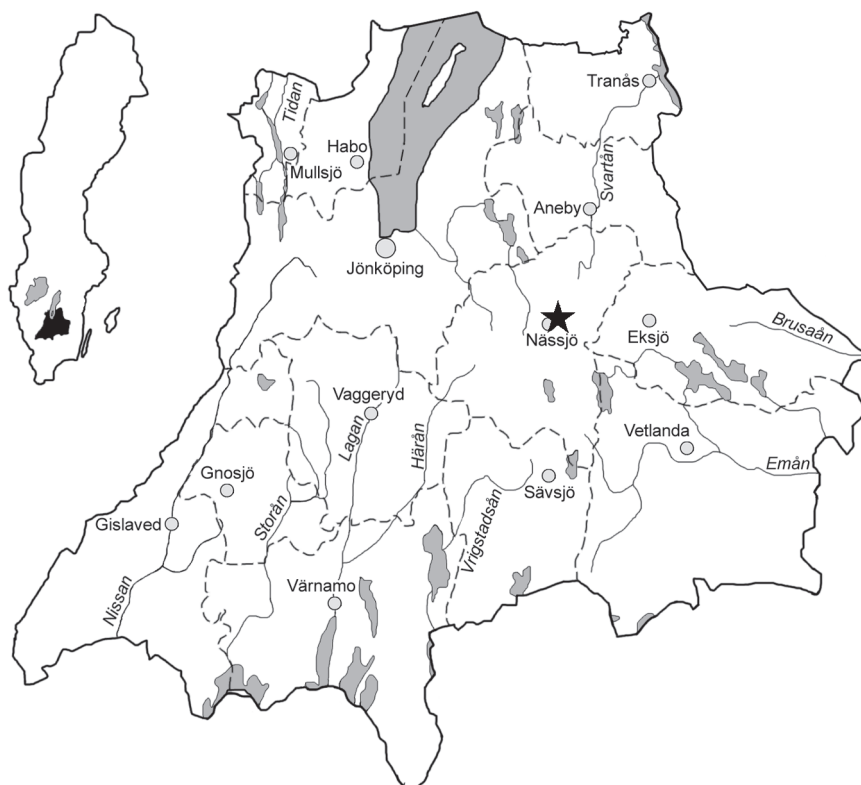
Antikvarisk medverkan i samband med
byte av dörrar och igensättning av källarentré

*Nässjö stad i Nässjö kommun,
Jönköpings län*

Nässjö stadshus

Antikvarisk medverkan i samband med
byte av dörrar och igensättning av källarentré

Nässjö stad i Nässjö kommun,
Jönköpings län

Rapport: Margaretha Engstedt. Foto: Margaretha Engstedt, Tekniska serviceförvaltningen, Nässjö kommun.

Grafisk mall: Anna Stålhammar

Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping

Tel: 036-30 18 00

E-post: info@jkpglm.se

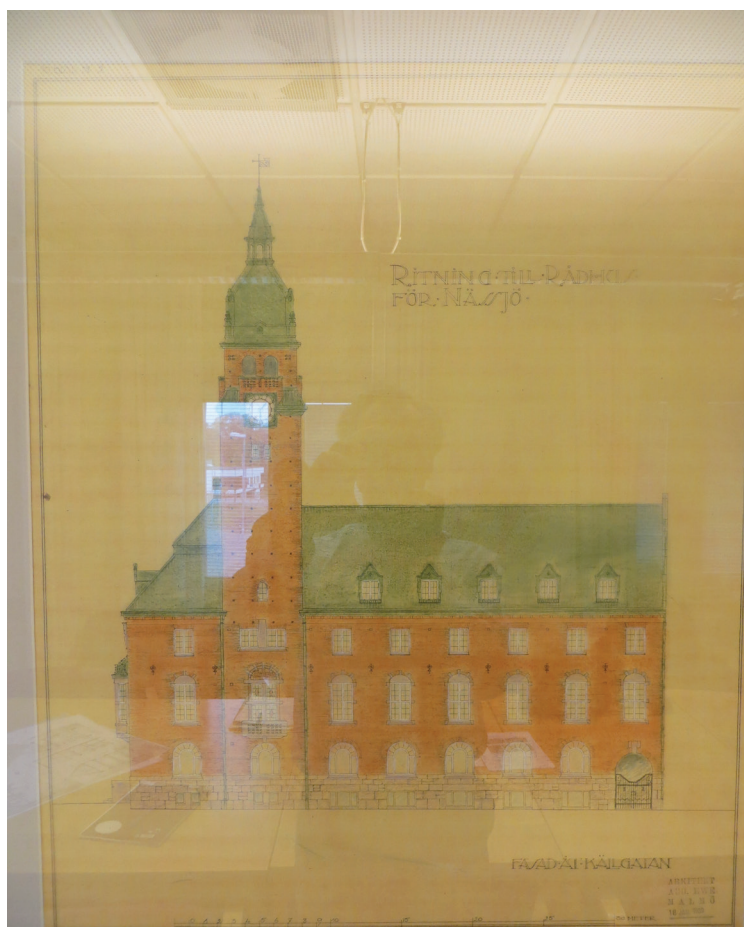
www.jkpglm.se

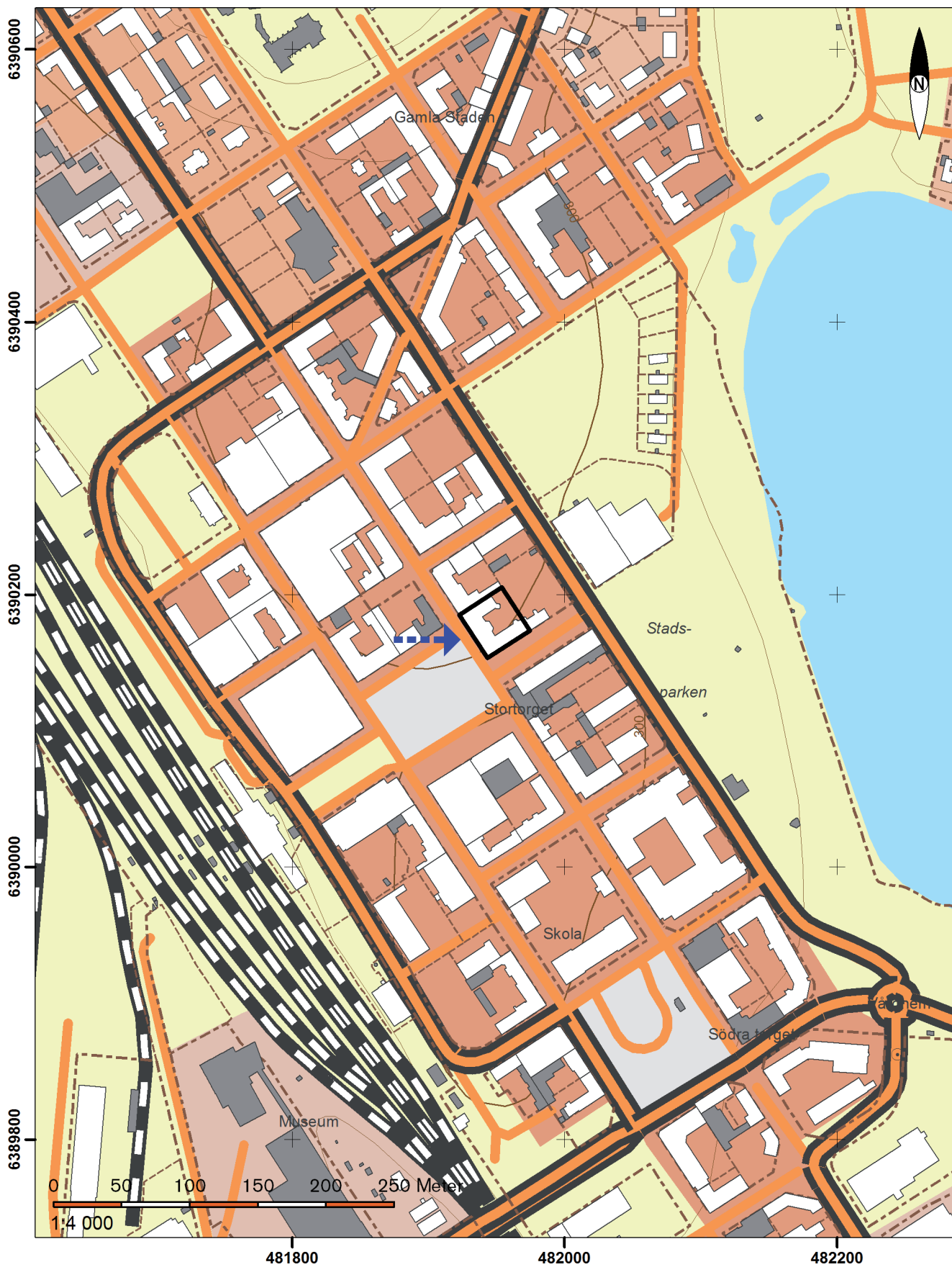
Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:

© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833.

Innehåll

Inledning.....	5
Syfte	5
Historik.....	5
Före restaurering.....	6
Vidtagna åtgärder	7
Sammanfattning.....	8
Administrativa uppgifter.....	9
Referenser.....	9
Tryckta källor	9
Arkiv.....	9

Utdrag ur digitala fastighetskartan.

Inledning

Länsstyrelsen lämnade i beslut 2011-11-04 tillstånd till ändring av byggnadsminnet Nässjö Stadshus, kv. Örnen 1 i Nässjö stad, enligt ansökningshandling med ID nr 2609-071, daterade 2008-10-29. Tillståndet gäller för byte av tre ytterdörrar i trapphustornen. Vidare gäller tillståndet för borttagande och igensättning av en källarentré mot Karlagatan.

Beslutet stadgar att arbetena skall följas av antikvarisk medverkan. För denna medverkan har byggherren anlitat antikvarierna Anders Franzén och Margaretha Engstedt vid Jönköpings läns museum. Föreliggande rapport, som skrivits av antikvarie Margaretha Engstedt, sammanfattar vad som framkom vid arbetena. Arbetena utfördes under 2012 och 2013 med slutbesiktning den 19 februari 2014.

Syfte

Syftet med arbetena är att ett byte av tre dörrar i trapphustornen ska ge en utformning som efterliknar originalritningar och förlagor. Dessutom önskade kommunen igensättning och borttagning av tidigare offentliga toaletter utmed stadshusets fasad mot Karlagatan.

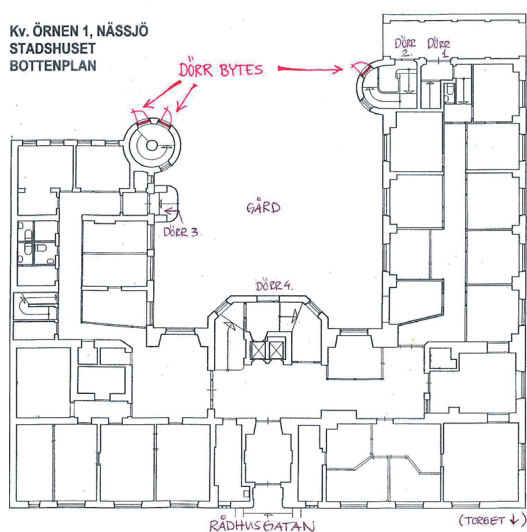
Historik

Nässjö stadshus uppfördes 1913-15 efter ritningar av arkitektfirman Ewe & Melin i Malmö, ett av periodens mest produktiva arkitektkontor, med inriktning på offentliga byggnader och bankpalats. Stadshuset är en representativ och påkostad monumentalbyggnad som vittnar om den nyblivna stadens självmedvetande. Stadshuset är uppfört i dåtidens nationalromantiska anda med tre våningar och mansardvåning samt ett markant hörntorn i fasadens södra sida.

Huvudentrén ligger mot torget, en paradentré med granittrappa och portik med bevarade träportar och ovanför detta ett kraftigt burspråk med koppartak, krönt med stadsvapnet i granit. Byggnadens höga sockel är av huggen granit och fasaderna utförda i rött, handslaget Börringetegel. Fönstren i första våningen är rundbågiga och i övriga våningar raka. Tak och tornhuv är klädda med koppar.

Från början var det tänkt att huset skulle bli rådhus, men Nässjö blev stad under landsrätt och fick alltså ingen egen jurisdiktion. Stadshuset kom att inrymma stadshotell med festsal, tillika fullmäktiges sessionssal, lokaler för den nya stadens administration, polisstation med arrestlokaler, affärslokaler samt bostäder. Polisen flyttade till brandstationens tillbyggnad 1953 och hotelldelen flyttades till Hotell Högland då detta stod klart 1964. Den allt sedan kommunsammanslagningen 1971 utökade administrationen kräver numera så stort utrymme att stadshuset inte längre räcker till för sin ursprungliga funktion.

Nässjö stadshus blev byggnadsminnesförklarat 1983, såsom ett tidstypiskt och representativt exempel för sin tids monumentarlarkitektur. Stadshuset bevarar egenarten hos gångna tiders byggnadsskick, särskilt med hänsyn till exteriören. Skyddsföreskrifterna omfattar dels rivningsförbud och dels förbud mot förvanskning av exteriören.

Vård- och underhållsarbeten ska utföras på ett sådant sätt att de kulturhistoriska värdena inte minskar.

Kort historik över ändringar:

- Takfallens täckning är ändrad från tegel till kopparplåt, sannolikt på 1950-talet.
- Fönster är utbytta på 1960-talet
- Invändigt är sessionssalen och omgivande utrymmen ombyggda och har fått ny inredning sannolikt ca 1960.
- Fönster har även bytts på 1980-talet, ritning är daterad 1981
- Koppartäckning på tornhuvens lägre del är omgjord ca 1994
- Fogar på tornets övre del är omgjorda/vidgjorda

Dessa tre dörrar i trapphustornen var slitna och hade skador på karmar och träbeklädningen.

Före restaurering

Nässjö kommun har ansökt om Länsstyrelsens tillstånd för bytet av tre dörrar på stadshusets gårdssida samt igenläggningen och igenläggningen av en källarentré mot Karlagatan. De aktuella dörrarna härrör från mitten av 1900-talet.

Källarentrén tillkom i samband med en ombyggnad 1937 då ett försäljningsställe inrättades i källaren. 1960 ersattes försäljningslokalen med en allmän toalett med entré mot gatan.

Vidtagna åtgärder

Dörrarna tillverkades efter ritningar av Tekniska Serviceförvaltningen inom kommunen.

Vid igensättningen av källaren trén togs trappan av granit bort och trottoaren återställdes likt omliggande stenbeläggning. Belysning och räcken togs bort och hålen fylldes igen med cementblandat stensmjöl från graniten. Graniten levererades av Emmaboda Granit AB.

Ett nytt fönsterparti tillverkades med exakt likhet med intilliggand fönster. Fönstret har tillverkats av av Edmans Snickeri & hantverk i Ingatorp.

Ovan: Den ena av tre dörrar i trapphustornen före byte och tv ses det färdiga resultatet.

Ovan: Befintliga dörrar som finns i gångtunneln, flygeln Karlagatan, vilka bedömdes vara originaldörrar. Dessa utgjorde förlagor vid tillverkningen av de nya dörrarna.

Igensättningen av källarentrén genomförd med gott resultat.

Ett nytt smidesgaller framför fönster tillverkades i exakt likhet med de bredvidliggande. Smidesgallret tillverkades av Nässjö Mekaniska Verkstad AB.

Sockeln kom att utgöras av granit som var grovhuggen utåt och krysshamrad uppåt. Sockeln ställdes på en platsgjuten betongklack

Sammanfattning

Åtgärderna har omfattat i huvudsak

- Nyttillverkning av tre dörrar i trapphustornen med utformning efter originalritningar.
- Rivning och igensättning av ytterdörrar för offentliga toaletter i källarplan, fasad Karlagatan.
- Borttagning av tillhörande staket, trappa och belysning samt återställning av trottoar lika med befintlig.
- Nyttillverkning av fönster i likhet med intilliggande fönster.
- tillverkning av sockel i granit, grovhuggen utåt och krysshamrad uppåt.
- Tillverkning av svart smidesgaller framför fönster.

Ovanstående åtgärder har genomförts med stor noggrannhet och en gedigen kunskap hos olika entreprenörer.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr:431-6174-11
 Jönköpings läns museums dnr:283/13
 Byggherre:.....Nässjö kommun, Tekniska serviceförvaltningen
 Entreprenör, fönster byte:Mikael Högström, Höglandets montage AB
 Entreprenör, smidesarbeten:Nässjö mekaniska Verkstad AB
 Entreprenör, dörrar:.....HTM Perssons Såg AB Vetlanda
 Rapportansvarig:.....Margaretha Engstedt
 Antikvarisk medverkan:Anders Franzén och Margaretha Engstedt
 Län:.....Jönköpings län
 Kommun:Nässjö kommun
 Stad:.....Nässjö stad
 Fastighetsbeteckning:Örnen1
 Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Referenser

Tryckta källor och litteratur

Lindgren, A. 2009. *Nässjö stadshus*. Byggnadsvårdsrapport 2009:96. Jönköpings läns museum.

Arkiv

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Byggnadsvårdsrapport 2014:26
JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM